

(а) добитися мінімальних витрат робочого часу на виконання технологічної операції; (б) забезпечити високу якість продукції; (в) домогтися оптимального використання обладнання; (г) гарантувати безпеку праці; (д) досягти максимальної змістовності праці.

Таким чином, внутрішній трудовий розпорядок – це сукупність суспільних відносин, які виникають між працівниками й роботодавцем у процесі організації праці на підприємстві, в установі, організації чи у фізичної особи і впорядковуються нормами трудового права з метою створення умов для забезпечення підвищення ефективності виробництва і сприяння всебічному професійному розвитку працівників.

Список бібліографічних посилань

1. Прилипко С.М. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця у випадку змін в організації виробництва і праці: проблеми теорії та практики: моногр. / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко, Л.Ю. Величко. Х.: Вид-во ФІНН, 2011. 232 с.
2. Десслер Г. Управление персоналом: моногр. [перев. с англ.] / Г. Десслер. – М.: БИНОМ, 1997. 423 с.
3. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 р., №4312-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. №39. Ст. 462.

УДК 33-049.5:330.322](477)

Наталія Вікторівна ПАВЛЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7460-7380>

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Нещодавно Уряд України схвалив Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року (далі – Стратегія) [1]. В цьому документі однією з основних складових економічної безпеки держави визначена інвестиційно-інноваційна безпека, оскільки саме високий рівень інвестицій та інновацій здатний забезпечити стале економічне зростання, що є пріоритетом національних економічних інтересів.

Загальноновизнаним є той факт, що у країнах із високими темпами розвитку економіки норма валових інвестицій в основний капітал знаходиться на рівні 30–40%, для країн із середніми і низькими темпами розвитку економіки – на рівні 18–20%. Економічне зростання в розмірі 3% починається, зазвичай, коли частка валових інвестицій в основний капітал у ВВП сягає

20-22%. Щоб перейти до стійкого довгострокового зростання в 3-4%, цю частку треба підняти до 25%, тому саме таке значення цільового орієнтуру на 2025 рік для показника частини валових інвестицій в основний капітал у ВВП передбачає зазначена Стратегія.

Граничний (гарантуючий мінімальні темпи економічного зростання) розмір частини валових інвестицій в основний капітал у ВВП Стратегією затверджено на рівні 18%. За останні 10 років, цей рівень в Україні був перевищений лише у 2012 р. (19%); у всі інші роки значення показника не досягувало до 18%, а у 2020 р. скоротилося до рекордно низького розміру – 13% [2; 3]. За таких обсягів інвестування, падіння економіки України у 2020 р. на 4% виглядає закономірним, а прогноз щодо її зростання у 2021 р. на 4% – нереалістичним. Стан інвестиційно-інноваційної безпеки за період 2010-2019 рр. (із середнім значенням оцінок стану безпеки за цей період на рівні 32% від оптимального) характеризується у Стратегії як небезпечний, а її рівень у 29% за підсумками I півріччя 2020 р. свідчить про неможливість забезпечити стале економічне зростання в умовах поточної недостатності та ресурсної орієнтованості інвестицій [1].

В Стратегії визначені завдання державної політики у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки. Деякі з них вже почали реалізовувати (наприклад, запровадження фінансових та організаційних стимулів інвестування, передбачених нещодавно прийнятим Законом України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями», створення Українського фонду стартапів, проєкт створення національного фонду інвестицій, програма мікрокредитування Фонду розвитку підприємництва тощо). Всі ці заходи є, безумовно, важливими, проте вони нездатні усунути основні перешкоди на шляху інвестування, які фіксують соціологічні дослідження.

Опитування іноземних інвесторів, яке протягом п'яти років поспіль проводять Європейська Бізнес Асоціація, компанія Dragon Capital та Центр економічної стратегії, показує, що п'ятірку найбільших перешкод інвестуванню складають недовіра до судової системи, корупція, монополізація ринків і захоплення влади олігархами, обтяжливе і мінливе законодавство та репресивні дії правоохоронних органів, водночас військовий конфлікт на сході країни, на який часто перекладають відповідальність за економічні невдачі, за ці роки перемістився з третього на восьме місце [4]. Очевидно, що топ-5 факторів, що стримують інвестування, мають інституційний характер і стосуються, в першу чергу, системи економічної та політичної влади. Тому суто економічних стимулів для збільшення інвестицій недостатньо, потрібно змінювати правила гри в системі влади і забезпечувати принцип верховенства права, який до цього часу залишається в Україні переважно декларативним.

Інвестори будуть згодні пристосовуватися до особливостей правової, податкової, митної та інших систем (бо вони однаково існують в кожній

країні) лише за умови, що їх капіталовкладення надійно захищені: права власності гарантовані, виключене несанкціоноване стороннє втручання в роботу державних реєстрів, суд справедливий, інфорсмент дієвий, правила гри на ринку для всіх однакові, монополізм обмежений, адміністративні процедури прозорі, контролюючі органи неупереджені тощо. Такі вимоги інвесторів є справедливими і обґрунтованими, проте забезпечити їх виконання, на жаль, не так легко. Для цього потрібна тверда політична воля та значний час, оскільки це пов'язано з руйнуванням пануючих в Україні екстрактивних інститутів, які є джерелом монопольної та корупційної ренти, а отже позбавленням доходу всіх тих, хто звик паразитувати на державі, бізнесі та населенні і буде чинити активний опір перетворенням.

Оскільки змінити менталітет людей набагато важче, ніж технології, інструмент реформ, на мою думку, вибрано правильно – діджиталізація сфери надання адміністративних послуг здатна зробити її більш прозорою і менш корумпованою. Проте, на жаль, не усяди цей інструмент здатний вирішити більшість проблем. Справжні випробування чекають на владу під час судової реформи, яка є на теперішній час першочерговою.

Висновок. Рівень інвестування в економіку України є надзвичайно низьким, що становить значну загрозу стану економічної безпеки України. Для збільшення інвестицій недостатньо лише економічних стимулів; потрібні глибокі інституційні зміни, спрямовані на руйнування екстрактивних інститутів економічної та політичної системи суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Про стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: проєкт Указу Президента України / Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL:<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=65355ae8-3a6a-47e8-a0fd-f4a02adfe66c&title=ProektUkazuPrezidentaUkrainiproRishenniaRadiNatsionalnoiBezpekiIOboroniUkrainiVid-2021-RokuproStrategiiuEkonomichnoiBezpekiUkrainiNaPeriodDo2025-Roku> (дата звернення: 12.04.2021)
2. Валовий внутрішній продукт за категоріями кінцевого використання (2010-2019) / Державна служба статистики України. URL:http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ_2005/vvp/vvp_ric/arh_vvpzkkv_u.htm (дата звернення: 12.04.2021)
3. Валовий внутрішній продукт за категоріями кінцевого використання у 2020 році / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2021/03/31.pdf> (дата звернення: 12.04.2021)
4. Недовіра до судової системи посіла 1 місце серед перешкод для іноземних інвестицій / Європейська Бізнес Асоціація. URL:<https://eba.com.ua/nedovira-dosudovoyi-systemy-posila-1-mistse-sered-pereshkod-dlya-inozemnyh-investytsij/> (дата звернення: 12.04.2021)